

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za

slovensko ljudstvo na Primorskem

Letnik III.

„Vse za vero dom cesarja!“

Štev. 23

J. Josip v. Tonci

„Primorski List“

izhaja vsaki prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. za pol leta 50 nov. Posamezne številke se dobivajo pri upravnistvu po 4 nov.

V Gorici, dne 8. avgusta 1895.

Uredništvo in upravnistvo

Uredništvo in upravnistvo je v Gorici, Travniki št. 13. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Oglase in naznanila sprejema upravnistvo po pogodbi.

Naši kandidatje za deželni zbor.

Bližajo se volitve poslancev v deželni zbor. Naravno je torej, da naši naročniki pričakujejo, da jim povemo kaj o kandidatih, ki bi bili vredni, da jim ljudstvo zaupa. Radi spregovorimo o tem nekoliko, ali tako, da naše besede naj veljajo le ljudstvu ali bolje: volilcem, nikar ne našim političnim nasprotnikom, ki ljudstvo strahujejo. Ti bi naših svetov ne sprejeli, saj se vže 6 let hvalijo, da imajo vse polno „mož odličnih, katoliških, narodnih, neodvisnih, izobraženih“, da so zdaj, ko je treba izbrati le 10 mož prav v zadregi, kako izbirati iz tolake množice samo 10 mož! Škoda res, da ne sedi v našem deželnem zboru vsaj 100 poslancev, da bi oni vže 6 let napovedani „odločno katoliški, narodni, neodvisni, izobraženi možje“ mogli postaviti luč svoje izbornosti na svetilnik, ker dovolj dolgo je brlela pod polovnikom. Pri nekkih volilnih poskusih so sicer pokazali, da je vedno še resničen pregovor: Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus, ali to nas ne sme motiti, ker poskus „ni zares.“

Drago slovensko ljudstvo! Tebi torej in samo tebi govorimo danes, kaki naj bodo tvoji zastopniki v deželnem zboru.

1. Izbiraj le poštene in dobro krščanske može. Ne izbiraj si kričačev in potepov, ne izbiraj si pustolovcev ali vajencev, ampak izbiraj si dorasle in resne može. Kdor ni mož, ni vreden tvojega zaupanja. Naj si bo pa kedo, kar mu drago, tvoj poslanec ne more biti, ako ni dober kristijan, ki v cerkev hodi, ki prijemlje sv. sakramente po zapovedi katoliške cerkve, ki spoštuje duhovščino, ki je vnet za obnovljenje in poživljenje katoliške zavesti, ki se veseli katoliškega napredka na Slovenskem. „Narodovih“ katoličanov, ali katoličanov ljubljanskih „zaupnih mož“, naj si bodo vže, kar jim drago, ne voli. Sramotno dovolj je zdej vže za nas Goričane, da pobiramo, kar so Kranjci in Stajerci zavrgli!

2. Izbiraj si vnete Slovence ki ljubijo svoje in ne sovražijo njih, ki niso naše krvi in našega jezika. Mej Italijani prevladava zdej iredentarska prenapetost in verjetno je, da pridejo Italijani v deželni zbor z naduto zastavo narodnega fanatizma. Njim nasproti postavi Slovence, ki so vže skazali se v narodni borbi in o kojih ne dvomiš, da imajo dobro srce za narod. Novinci bi ne bili na svojem mestu. — Vender je pomisliti, da more biti zastopstvo v deželnem zboru le tedaj v čast in korist slovenskemu ljudstvu, ako se uljudno, dostojno in prijateljski vede. Poslanec, ki bi iskali preprirov v deželni hiši, nočemo, ker dežela pričakuje od zbornice dela ne govora, podpore ne fraz! Brez uljudnosti in spravljivosti pa se ne bo ničesar doseglo.

3. Izbiraj si izobražene in res sposobne

poslance. Italijani pošljejo v deželno hišo cvet svoje inteligence dobro vedoč, da le resnično izobražen mož more imeti pravi razum za opravila cele dežele. Ne daj se torej zapeljati, ako slišiš par lepih besed, katerih je dan danes zmožen vže vsak kolednik, ali ako čitaš par „fulminantih“ člankov, kakoršne zmore vže vsaki vandrovec. Gorje Slovencem, ako pošljemo poluizobražene poslance v zbornico! Ne zanašajmo se pa na enega ali dva, ker eden ali dva ne zmoreta vsega. Tudi ne more biti merodajna sama dobra volja, ker vže Sokrat je rekel, da dobra volja črevljarjeva nič ni, če črevlje slabo dela. Izbiraj torej le izobražene in izšolane poslance, ker le taki so res neodvisni in zanesljivi možje.

4. Izbiraj kandidate iz vseh stanov in iz vseh strani dežele toda vsaj 5 izberi iz goriškega mesta.

Treba je namreč, da se poslanci večkrat snidejo in da vedno opazujejo nasprotnika, kar je tedaj mogoče, če so v Gorici. Tudi je res, da poslanci ki žive v mestu, bolje presojajo občna vprašanja, ker središča se lože pregleda in bolj pravično ceni okolica. — Nikar torej ne izbiraj vaških filozofov, ki so v svojem zakotju neizrečeno „brihtni“, ko pa v mesto pridejo, se jim vsi le posmeljujejo.

5. Nikar se ne daj strahovati od plačanih agitatorjev, ki s samokresi grozijo vsakemu, ki bi se drznil izustiti kak pomislek proti njih gospodarjem, kateri je dobro plačujejo in gostijo. Ko vam pridejo v hišo take osebe, katerih pošteno ljudstvo ne more spoštovati, pokažite jim vrata, tudi če vam porečejo, da so jih poslali „voditelji“.

Rojaki! Te naše nasvete dobro premislite in po njih presojajte kandidate, ki se vam bodo ponujali za poslance v deželni zbor.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Deželni zbor kranjski je vže zaključil svoje zasedanje. V zadnji seji je vsprejel odsekov predlog za najetje posojila 1 milijon za občino ljubljansko in je izrekel svojo zahvalo vsem, ki so se zavzeli za Kranjsko povodom nesreče potresa, v prvi vrsti cesarju potem pa državnim poslancem, vladi, in vsem dobrotnikom.

Nemška levica se še zmiraj krha. Odložili so mandate Plener, Paar, Kneuberg, Dummreicher in Rabi Bloch žid, ki je že štiri leta v zbornici bil in glasoval, dasi njegova volitev ni bila še potrjena. Antisemitje so pa dolgo časa zahtevali, da bi bila tudi njegova volitev imela priti pred zbornico, a tega se je mož zbal, in odpovedal se je, da bi mu ne odpovedali drugi.

Politiki v Išli. Državni zbor počiva,

a politika pa vendar ne počiva. Teh dni sesli so se v Išlo ministerski predsednik grof Kielmansegg, zunanji minister grof Goluhovski, ogrska ministra Banffy in Josika, nemški poslanec grof Eulenburg in srpski poslanik Simić. Gotovo so se imeli pogovoriti o važnih vprašanjih, najbrže glede Bulgarije in Makedonije. Grof Goluhovski je potem šel obiskat nemškega državnega kancelerja kneza Hohenlohe.

Hrvatski sabor se snide meseca oktobra in bo razpravjal o proračunu in o načrtu novega kazenskega zakona.

Narodni shod na Ogerskem. Koliko prostosti vživajo nemažarske narodnosti na Ogerskem je znano. Spoznali so slednjič, da jim je narodno poginiti, ako se ne zjedinijo in skupno branijo proti skupnemu sovražniku. Dne 10. t. m. so Srbi, Slovaki in Rumuni sklicali shod v Budapešto, da se posvetujejo o načinu, kako priti do ugodnejših razmer. Mažarski listi jih seveda napadajo in smešijo, kar le morejo in znajo (in v tem so mojstri), vender se je pa oglasil tudi mažarski list „Fejermagyvei Naplo“, ki ima toliko poštenosti, da z ozirom na opominjani narodni shod piše, da se narodno vprašanje na Ogerskem da rešiti le na podlagi pravičnosti. Izjemne naredbe in nasilja so najnepripraviša sredstva narode pridobiti za državne koristi.

Vnanje države.

Lahi in Nemci se štejejo za najbolj kulturne narode in v vsakem oziru tako vzvišene, da jim drugi narodi n. pr. Slovani ne segajo ni do pasa. Pa ni vse zlato, kar se sveti. Lahi so potomci nekdanjih slavni Rimljanov, a podobni so jim prav malo. Zdajna Italija propada na vseh straneh, v blagostanju kakor v vedah in npravnosti, močna pa je v bahatiji in vladoželjnosti. Ker se Rusija vtrjuje v Abisinijsi, iščejo Lahi pomoči, — kje? — pri Avstriji, katero so zmiraj sovražili in skušali vničiti! — V italijanski zbornici je pri obravnavi proračuna za zunanje ministerstvo poslanec De Nicolo predlagal, naj bi Avstrija in Italija napravili zvezo proti Slovanstvu. In glejte, nemškim našim liberalcem je bil ta predlog silno všeč in dunajska „N. fr. Presse“ v posebnem članku hvali poslanca De Nicolo, da je pokazal na sovražnika, ki grozi starodavni nemški kakor italijanski kulturi in pravi da je taka zveza kulturnih narodov proti barbarstvu neobhodno potrebna. — Ta lepa zveza se je pokazala tudi na Dunaju pri glasovanju za Celjske vspretnice. No, naj se le vmirijo, vkljub njili zvezi gre Slovan na dan.

Spodnja angleška zbornica je izbrana. Unionisti in konservativci imajo 153 glasov večine. Pod tako vgodnimi razmerami ni še nikdar angleski državnik pre-

vzel vodstva državnih opravil, kakor zdaj lord Salisbury.

Solski zakon v Belgiji. Belgijsko ministerstvo je predložilo novi šolski zakon, ki je nekoliko pravičnejši, kot je bil prejšni. Zato pa liberalci in socialisti kar besne! Napravili so prejšno nedeljo velikansko demonstracijo v ulicah Bruselja. Prišli so socialisti in liberalci iz vse dežele, da se jih je nabralo do 100.000 in so v obhodih hodili po mestu. Na čelu sprevoda bili so liberalni in socialni poslanci in senatorji. Neštivilne tablice z vsakovrstnimi napisi proti vladi so se videle v sprevodu. Razni govorniki so na določenih krajih ljudi vneli za svobodo mišljenja in napadali vlado, itd. Slednjič se je vtila velika ploha in razpršilo se je ljudstvo. Tako je bilo na ulicah. V zbornici je socialist Defuisseant predlagal v imenu liberalne in socialistične stranke, naj vlada 4. člen šolskega zakona preloži za prihodnje zasedanje. Ministerski predsednik je odločno pobijal ta predlog, ki je bil odklonjen. Zatem je bil šolski zakon, kakor ga je predložila vlada vsprejet pri prvem branju z večino glasov. Pri nadrobni razpravi je socialist Denessiant pozivljaval kralja, naj zabrani uvedbo verske šole, ker je sicer v nevarnosti njegova krona. Vkljub nečuvnim napadom v zbornici in vkljub pouličnemu nasilstvu združenih liberalcev in socialistov, ki so pa oboji framasoni, bil je zakon z večino vsprejet v zbornici.

Španci na Kubi niso posebno srečni. Vstasi so pri San Lui od 2000 vladnih mož ubili 675, drugi so zbežali, mnogi celo orožje in strelivo pustili na mestu. Zdaj je vstašem prišla nova pomoč, namreč četa pod vodstvom skušanega puntarja Roloffa, ki je dobro oskrbljena z orožjem in streljivom. Španci morajo zopet novih moči poslati na Kubo.

RAZNOTEROSTI.

Cesar v Zagrebu. Presvitli cesar pride v Zagreb oktobra meseca k razstavi, kar je ves hrvaški narod z velikim veseljem sprejel.

Kanonik Luka Jeran zlatomašnik. Starosta slovenskih pisateljev in domoljubov vlč. g. Luka Jeran je obiajal spomin svoje prve sv. maše dne 4. t. m. v stolni cerkvi sv. Miklavža. O tem slavilji poroča „Slovenec“: Ob 6. uri je v senklavški cerkvi pred ovenčani veliki oltar v spremstvu svojih sobratov kanonikov stopil najzaslužnejši Slovenec, biser našega svečeništva, č. g. L. Jeran, da se zahvali Bogu za petdeset let prošle dobe svojega duhovništva. Krepki zlatomašnik je kot znamenje svoje slovesnosti imel v rokah okusno izdelano, s cvetjem lepo okrašeno palico. Hvala Bogu, ni je potreboval, saj ga diči še mladeniška čilost in razven belih las na častiti glavi nima nobenega znamenja, da se že nagiblje njegovo življenje h koncu 77. leta. — Cerkevni govornik g. And. Kalan je pred mašo primerjal delovanje sv. Domenika z zlatomašnikovim in po naročilu njegovem pozival poslušalce, naj molijo za njegove namene. Prepričani smo, da je bilo z verniki senklavške cerkve jednega duha in srca združeno vse slov. ljudstvo v ti prošnji. — Ob 10. je pa isti zlatomašnik stopil v šempeterski cerkvi na leco, da je v ginljivih besedah pojasnil pomen nove maše in mašniškega stana; z ozirom na č. g. Tomaža Zabukovca, ki je tedaj stopil prvič pred oltar. Solze veselja so igrale srebrolasemu zlatomašniku-govorniku v očeh; solze pobožne vneme so se lesketale vsem poslušalcem njegovih milih, pomenljivih besedij. Po lepi cerkveni slovesnosti se je zbrala novomašnikova svatovska družba pri njegovem dobrotniku g. Perdanu, kjer se je v veselih napolnjenih napitnih zlatomašnik in novomašnik. Res lep je bil včerajšnji dan! — Zlatomašnik je prejel tudi več častitk. Najznačilnejše je zanj, da je bilo mej čestitalci največ revežev, ki so tudi hoteli izkazati hvaležnost svojemu očetu ob njegovem slavnostnem godu. Ko je umrla Tabita v Jopah, pravi sv. pismo,

da so prišedšega sv. Petra odstopile joko-jože vdove, kažoč oblačila, ki jim jih je darovala blaga rajna. Ko praznuje zlato mašo č. g. L. Jeran, ga obsipljejo njegovi preljudi dijaki in — ubožci.

„Pr. L.“ kot najmlajši slovenski list z iskrenim veseljem pozdravlja naj starišega slovenskega pisatelja, osivelega v sv. službi za cerkev in slovenski narod. Njegov zgled nas spodbujaj, da tudi mi mlajši ne omagamo v isti sv. službi, saj je sivolasi starček prebil v mladosti še hujše borbe ko mi. Imamo pa eno željo, katero naj nam stvarnik milostno usliši, da bi se mlajši rod še mnogo let veselil vedre in častite družbe vlč. g. L. Jerana. Bog ga živi!

Shod izšolanih osmošolcev v Zagrebu. Kakor vže lani snidejo se tudi letos slovenski in hrvaški osmošolci v Zagrebu.

Občni zbor Leonove družbe (dunajske) zboroval je v Gracu od 29. do 31. julija. Zborovanje je bilo sijajno, govori temeljito učeni in zanimivi. Zborovanja se je vdeležil tudi prevzvišeni knezoškof ljubljanski dr. Jakob Missia. Družba šteje 1454 udov.

Bog daj, da bi se tudi slovenska Leonova družba kmalu ustanovila in da bi se sešli vže letos septembra meseca.

Naši narodno-napredni pri prevzvu vladiki Strossmayerju. Bližajo se volitve v deželni zbor in za tak namen je našim narodnjakom vsako sredstvo dobro, ali da pojdejo iskat pomoči celo v Slatino h prevzvišenemu vladiki Strossmayerju, nismo mislili. Vender so to storili, kakor vže večkrat. Mi od svoje strani protestujemo proti objavljenim izjavam narodno-naprednih romarjev iz dveh razlogov: 1. ker ni mogoče, da bi bil razumen človek take neslanosti govoril, kakoršne so položili narodno-napredni gospodje prevzvu vladiki na jezik. Le kdor je nosil zadnjih 25 let glavo v vreči, mogel bi izustiti take le besede: „Se, vera je pregloboko ukoreninjena v naša srca, da bi jo mogla spraviti v nevarnost kaka nepremišljena ali nagla beseda.“ Tako torej, brezverska šola, zlasti srednje šole naše in vsenčilišča, v kojih se šola vsa slovenska mladina vže 25 let, je le „nepremišljena ali nagla beseda“? naše časopisje, ki v eno mer vže 25 let blati katoliško duhovščino s škofi vred, je le ena nagla beseda, ki vere ne more spraviti v nevarnost?! Kaka budalost! In vendet ni naših nasprotnikov nič sram s takimi neslanimi izjavami spodkopavati ugled prevzvu vladike.

2. Protestujemo proti takim izjavam, ker se izkoriščajo in zlorablajo proti našim domačim škofom in duhovnikom, zlasti proti višjemu dušnemu pastirju, kojega je Jezus Kristus postavil slovenskemu ljudstvu na Kranjskem. Mi ne moremo verjeti, da bi bil prevzvišeni vladika tako brezskoten in brezobziren proti svojim sobratom zlasti ne nasproti kakemu agentu banke „Slavije“. Proti takej nedostojni agitaciji torej protestujemo. Nadalje še eno besedo. Ako so narodno-napredni gospodje res prepričani, da so katoličani in da prevzvišeni knezoškof ljubljanski s duhovščino vred dela le zdražbo brez razloga in zlorablja vero za politične svrhe, naj ga zatožijo kakor jim je po cerkvenem pravu dovoljeno, ali pri metropolitu v Gorici ali pri papežu v Rimu, ne v Slatini ali Djakovu. Saj imajo v svojih vrstah dovolj advokatov in kakor se hvalijo tudi mnogo „vzornih“ duhovnikov, ki bodo pač vedeli sestaviti primerno obtožnico. Ako je res, kar očitajo knezoškofu, ni dvojbe, da bo odstavljen od pastirstva in obsodbi bodo se podpisali: „Bolje bi bilo, da ni bil rojen tisti človek“. Čemu bi torej hodili v Djakovo, kjer ni sodišča zanj, ali morda ni bliže v Gorico? saj so vender vže tolikokrat zagotavljali, da jim je metropolit naklonjen? Torej na noge gospoda h sodišču — v Gorico ali v Rim ne h obedu v Djakovo ali v Slatino!

„Rimski Katolik“ št. 3. ima to-le prezanimivo vsebino: *Apostolsko pismo Leona XIII Angležem.* — *Naša zvezda ali zmaga*

katoliške ideje: Leona XIII. modrost in idealni. — Zakaj zmaga katoliška ideja? — Znamenja vshajajočega solca. — *Socijalno vprašanje: 3. Liberalna država pa socijalizem.* — *Apologetični razgovor: Vzroki verske mlačnosti in nevere.* — *Liberalizem v našem srednjem solstvu: Dvajset let. Kaj? Zakaj?* — „Rimski Katolik“ in njega razmerje do dijakov. — Nevarnosti, ki pretijo šol ski mladini od slovstva. — Slovenski klasiki na naših srednjih šolah. — Italijansko slovstvo pa srednješolska mladina. — Prezgodnja zrelost naše mladine. — Sklep. — *Graf Leo N. Tolstoj: Kraljestvo Božje: Tolstojevo najnovejše delo.* — Versko-socialni nazori Tolstojevi. — Jezus Kristus. Krščanstvo pa cerkev. — Tolstoj pa Renan. — Nasprotja v našem življenju. Neznosnost naših socijalno-političnih razmer. Hinavstvo. — Katekizem „neprotivljenja“. Proč s hinavščino! Javno mnenje. — *Is novejšega hrvaškega slovstva: August Šenoa.* — *Slovenskim bogoslovcem.* — *Časopis.* — *Raznoterosti: † Ignacij Kralj.* — „Nova priloga“. — Darovi za mlade pisatelje.

Razpošiljanje se je radi priloge moralo ustaviti za nekoliko dni.

Psovke dr. Ferjančiča na shodu v Idriji so: Nehujškana in zapeljana množica, nameni nepošteni, sovraštvo, zavist, obrekovanje, zlorabljata se prižnica in spovednica, vprizarjajo se misijoni v ta namen da se ljudstvo ščuva, opita množina, naščuvana druhal, licemerstvo; nerazvito ljudstvo, katero danes stopa za temi zapeljivci (duhovniki), spozna kmalo njih malovrednost in se od njih odvrne.

Tako je dal dr. Ferjančič natisniti svoj govor, govoril je gotovo še lepše,

Hranilnica v Celju je imela v prvem polletu 319.374 gl. 52 kr. dohodkov in 312.271 gl. 3 kr. zdatkov ukupnega denarnega prometa je torej bilo 631.745 gl. 56 kr. Lep napredek!

Kolera v Galiciji. Listi poročajo, da je začela kolera tudi v Galiciji zlasti mej vojaštvom v Premišlu, kjer je bolnih vže 400 vojakov. Upajo pa, da morda ni to prava kolera.

Velikanska steklenica. Na razstavi v Bordo na Francoskem je steklenica, je 40 metrov visoka. Seveda ni iz celega in tudi ni z vinom napolnjena. Sestavljena je iz velikih zelenkastih šip, ki so s svinčcem in železom zvezane. Prav spodaj v steklenici je gostilna, v zamašku iz porobkovine pa majhna hiša.

Dopisi.

Plesi dovoljeni. Izpod Križa na Vipavskem nam pišejo: Veliko svarilnih izgledov, obelodanili so razni slovenski časopisi o javnih plesih. Tu in tam je palo seme onih dopisov na rodovitna tla. Ali žalibog! mnogo ga je palo med trnje, nekaj pa še celo na trdo skalo.

Večina županstev so storila potrebno, da se preperejo plesi. Ali kaj pomaga vse to, ker niso splošno prepovedani. V zgornji vipavske dolini ostali ste dve občini, kateri ste letos dovolili javne ples po običanem kopitu. Namreč: v A....i in v L...u.

Zaman je bilo vse prigovarjanje od strani prečastite duhovščine, zaman, očitavanje uboštva. Uboštvo je v takih slučajih pozabljeno in lepo opominjevanje ostane le glas „vpijočega v puščavi.“

Kaj pomaga, ako prepovedo javne ples le v posameznih krajih, če se pa v občeh ne prepovedo? Če je ples le v eni občini tedaj niti vročina, niti predolga pot, ne zabrani rahločutnej mladini prihoda na plesišče. K temu zakrivijo veliko stariši sami. Obžalovanja vredno je videti, kako dere vse brez izjeme staro in mlado zapravljati po nepotrebnem težko prisluženi denar in pa dušno in telesno zdravlje. Treznemu opazovalcu se morajo lasje pri tem pogledu jeziti. Pač žalostno je gledati, kako možato in z nekakim ponosom gleda oče svojega komaj šolske klopi pustivšega sina, kako spretno se vrti po podu. Zopet tu koraka

mati, vodeča svojo še nedoraslo hčer prvič v svet. Kam pridemo, po tej poti? O! Ko bi bilo dano našim slovenskim pradedom dospeti v takih slučajih zopet na zemeljsko površje, minula bi jih „slovenska“ krotkost; in v svoji sveti jezi dvignili bi palico na nas. Stariši! Na vas je toraj ležeče, da preprečite kal razbrzdanosti v srcu vaših otrok koj v začetku. S tem bodele storili svojo dolžnost, da se ne bode nad vami spolnil oni proroški izrek, ki pravi: „Vaši otroci, bodejo vaši sodniki.“ „Opazovalec“.

Dopis iz Komna: Tisti oblaki, ki so v zadnjih treh dneh v svojem času nad Gorico romali, so se tudi nas usmilili in našo slavno metropolo prav ljubeznjivo pohladili in pomočili. Onemogla turšica se spravlja zopet na noge in tudi repa in ajda čvrsto raseti. Sena imamo malo radi suše, žita je srednja letnja. Sadja ni pa prav nič, ker je v času cvetja dolgo deževalo. Trta nam obljubuje dobro trgateg, dasi imamo sredi Komna vže tri leta trtno uš. Ta gospa leze, toda prej ali poslej doseže gotovo svoj namen. Ne udajmo se ji; vsadimo vsi ne le posamezniki ameriansko trto, požlahtnimo jo z našo slovečo domačo trto! Ni ga čez teran!

19. in 20. t. m. se bode volilo tukajšnje starešinstvo, katerega dolžnost je de lovati a blagor cele občine. Zmešnjava je velika; toraj le previdno, pošteni komenski srenjani!

Letos smo volili vže trikrat cestni odbor. Zadnjič je predsedoval deželni poslanec gosp. dr. Abram. Toda, ker ima, kakor se je pozneje skazalo g. Tance iz Nabrežine premalo veljavnih glasov, se bode morala volitev tega uda dopolniti. Živeli rekurzi — dojenči osebne mržnje in nesloge mej občinarji! Načelo, ostoječe v skupnem delovanju do določenega smotra se prezira, gleda se samo na osebe. Praša se, kdo dela in ne kaj dela; to je napačno, takò ne pridemo daleč!

V Komnu je letos nenavadao mnogo trzasko gospode, od katere pade marsikak novec. Bili so časi, ko so za tujca cene neznatno visoko poskočile. Ako hočemo tujca na tak neopravičen način izkoriščati in nanj prežati, je naravno, da se ne vrne in nas drugim ne priporoča.

Naši sosedje Volčjegrajci so imeli kakor ste zadnjič slišali lepo veselico. Zadnjičkrat smo imeli Komenci besedo leta 1892 pod vodstvom nepozabnega ranjkega dekana Harmela. Moči bi sicer bile še vedno, ali kdo jih združi, ki so drug drugemu ne zaupamo. Na zdravj! Drugič pa še!

NOVICE.

Podoba † Ignacija Kralja nam je došla, ali ker je imela nekaj pogreškov, smo jo morali vrniti, da jo popravijo:

Dr. Anton Mahnič je naposled vender le zapustil knez nadškofijsko deško semenišče. Delal in trpel je v onem zavodu celih 20 let. Kdor je neumornega gospoda v zavodu opazoval, ve, koliko je storil in koliko se je žrtoval. Njegov zgled ostane utisnjen gojencem. Zadnja leta še le se je moč utrudil bolj od žalosti ko od dela. Od žalosti, pravimo, ker je vsaki dan gledal, kako so mu rojaki podirali, karkoli je skušal postayiti v mlada srca. Se celo neki judovski profesor na c. kr. gimnaziji se je izrekel, da ne more razumeti tolikega sovraštva in zaničevanja, kakoršno so očitno kazali slovenski rojaki proti dr. M., da so mu ob vsaki priložnosti spodkopavali zaupanje mladine.

Tožili so ga tudi pri c. kr. vladi (pri namestništvu in pri ministerstvu), a zastonj, ker se Prevzvišeni nadškof ni dal pregovoriti, naj dr. M. odstavi. Še le pomoč slovenskih duhovnih sobratov je znanim politikarjem omogočila, da so slovensko mladino prepričali, da dr. M. je „norec“, „fanatik“, „tepec“, „obsojen od škofov“, „zavržen od duhovnikov“ i. t. d. Od tedaj je dr. M. iskal priložnosti, da bi se umaknil, kar se mu je stoprav zdaj posrečilo po milosti Njega eksc. knez nadškofa.

Vsled tega vlada v narodnem taborju naših politikarjev veliko veselje, katere mu so vže dali odduška v „Slov. Narodu“. Naj jim tekne!

Dr. Mahnič pa želimo veselih dni pri delu v krogu zvestih somišljenikov. Bog čuvaj njegovo sveto delo!

Preč. g. Franc Castellitz, c. kr. profesor v ženski pripravnici je imenovan za ravnatelja deškega semenišča. Želimo mu blagoslova in vsestranske podpore, da bo mogel vspešno vršiti svoje veleležavne dolžnosti v knez nadškofijskem zavodu. — Č. g. Avg. Drius kaplan v Trziču pojde za vikarja v Sdravščino, č. g. novomašnik Klem. Corsig za kaplana v Trziču, č. g. novom. Jos. Ušai za kaplana v Devin, č. g. Jos. Kos za vikarja v Brestovico, č. g. Fr. Razpet bo z Orehka upravljaj župnijo bukovsko.

† **Janko Drašček**, vrli rodoljub tržaški je umrl star 49 let. Pokojnik je bil vnet narodnjak. N. v m. p.

Hladen dež namočil je suho Vipavsko dolino in Kras, da se letos ni več bati hude suše. Vipava je zelo narasla, Lijak je preplaval senožeti, Branica teče, potoki šumijo. Kras in Vipavska upata letos dobre letine. Sadja je sicer malo, ali zato je jako drago.

Strelna je vdarila na Ritterjevem vrtu dne 4. t. m. ob 6 zjutraj. Nesreče ni bilo. — Ravno isti dan je strelna vdarila v Ogleju in vžgala tri hleve. Škoda je velika. — Večo škodo je napravila na zvoniku in cerkvi na Trnovem.

Veterani so častitali grofu Fr. Coroniju o priliki najvišega odlikovanja. Poslanstvo je vodil vit. dr. Hentschel. — Tudi državno-zborski poslanci Burgstaller, Luzzatto, Stalitz so prišli osebno v Gorico poklonit se in častita Njega ekscelenciji.

Nova maša v Kostanjevici. Č. g. Leopold Pečenko, Rihemberčan, bo imel dne 11. t. m. novo mašo v Kostanjevici, kjer pastiruje njegov strije č. g. Ant. Sfiligoj. Mnoga leta!

Častno občanstvo podelila je občina Srpencia visokorodnemu grofu Fr. Coroniju in okrajnemu glavarju grofu Frid. Marenzi-ju.

Iz Št. Petra. Naše katoliško bralno in pevsko društvo „Slovenska zveza“ priredi na rojstni dan Nj. Veličanstva, cesarja Franca Jožefa narodno in patrijotično slavnost. Veselica bode ob vgodnem vremenu na planem. — Vspored sam je vsestranski zanimljiv, zabaven in poučen. — Torej „Slovinci iz Gorice in okolice“ dne 18. t. m. v slovenski Št. Peter! Dobro došli!

Utok odbit. Znano je našim čitateljem, da je hotelo mestno starešinstvo tržaško vzidati spominsko ploščo v mestni palači glasečo spomin shoda isterskih županov 2. novembra 1894. Namestništvo je ta sklep razveljavilo, a ministerstvo je njih utok odbilo. Prav jim!

V Rihemberku delajo nov lesen most čez Branico pred vasjo. Delajo ga domači mojstri pod nadzorstvom cestnega odbora.

Plesi v Št. Frjanu pri Gorici. Z ozirom na dopis v zadnjem „Pr. L.“, poslal nam je preblagorodni g. župan Konrad pl. Fabris pojasnilo, da županstvo nikakor ni prijazno plesom, ali da vsled stare navade plešejo enkrat v letu v Št. Frjanu, v Gor. Cerovem in v Dol. Cerovem in sicer vedno v nedeljo po prazniku njih cerkvenega zavetnika ali patrona. Ker so pa ti prazniki v koledarji zaporedoma, nateklo se je da so v Št. Frjanski politični občini plesali 3krat zaporedoma, kar pa naj se ne razlaga tako, kakor bi se Bog ve kolikokrat plesalo ali kakor bi županstvo to slabo navado podpiralo.

Iz Volčjedrage. Nepoznani zlikovci vlomili so, kakor vse kaže v nedeljo po noči v vilo g. zemljemerca Trombetta. Odnegli so dokaj dragoceno namizno upravo. Škode je neki nad 50 fl. Govori se, da so bili cigani.

Iz Kanala nam pišejo: G. Fr. Malnič, ki nam je 30 let županil je odstopil in na

njegovo mesto je enoglasno izbran g. And. Drašček c. kr. pristav, za podžupana pa g. M. Zega, nadučitelj.

Nesreča na Triglavu. Prijetno je po letu na visokih gorah pa tudi nevarno. Pretekli teden se je ponesrečil na Triglavu nek profesor iz Gradca, potem ko se je bil že vrnil z vrha. Vdabili so ga nedaleč od prepada, kamor se je bil vdrl pred štirimi leti nek sodnik s Pruskega. Tistega leta bil je nekdo s svojim vodnikom na vrhu Triglava, ko se je oblak vtrgal in so nalivi odnesli nekaj liš iz Loga in Trbiža. Dne 23. t. m. bo ravno četrta obletnica po tem dogodku.

Vse vode na Goriškem preišče tekom tega meseca g. Krek, profesor na ljubljanski realki, kateri je strokovnjak v ribarstvu, da podá c. k. namestništvu v Trstu svoje nasvete gledé na ribštvo po naših sladkih vodah.

Soča je imela te dni pri izviru 7 stopinj celzijeve gorkote, v Trenti 8 in v Soči 9 stopinj.

Prošnje za vsprejem v „Alojzije-višče“ je vložiti do 15. t. m. Poznej vloženih se ne bo poštevalo. Gg. prosilci naj bodo še enkrat opozorjeni, da je prošnji pridjati zapečateno priporočilo dušnega pastirja.

Razpisani štipendiji iz ustanove Dobrila. Početkom prihodnjega šolskega leta odda se iz ustanove škofa dr. Jurija Dobrile 5 stipendijev po 100 gld. Pravico do užitka imajo mladenči slovenskih starišev iz tržaskokoperske škofije, obiskujoči katerikoli državni gimnazij v Avstro-Ogerski. Prednost imajo oni prosilci, kateri obiskujejo tak državni gimnazij, na katerem imajo večo priliko izvežbati se dovoljno v svojim materinem (hervatskem ali slovenskem) jeziku. Ako obstoji na takem gimnaziju pripravljavni tečaj, imajo tudi učenci tega tečaja pravico do užitka teh stipendijev. Ako ne bi bilo prosilcev slovenskega pokoljenja, oddajo se stipendiji tudi drugim prosilcem, rojenim v tržaskokoperski škofiji. — Prošnjam je priložiti krstni in domovinski list, svedočbo o siromastvu in šolski spr čevali zadnjih dveh semestrov ter je vložiti prošnje do 30 septembra t. l. potom predpostavljene šolskega ravnateljstva pri tržaskokoperskem škofijskem ordinarijatu.

Grozdje drobno. Od več krajev dohajajo tožbe, da je letos grozdje drobno in da jagoda odpadajo in hlastine ostajajo. To ni pripisovati ne suši ne toči, ampak bolezní, kateri je ime antraknoza ali po naše črne kože. Opozarjamo čitatelje na članke v „Pr. L.“ o tej bolezni in o leku proti njej.

Peronospera je po nekaterih krajih letos bolj silna ko lani, za to je treba še enkrat škropiti ono perje, ki je ozelenelo po prvem in drugem škropljenju. To naj se takoj zgodi, da ne bo prepozno.

Prešičja kuga na Ogerskem. O tej bolezni, ki bi vtegnila razširiti se tudi po naših krajih piše „Domoljub“: Ta prešičja kuga je bila do sedaj nepoznana. Prešiči, ki so našli to kugo, obolé na plučih in črevah. Jed jim ne diši, žeja jih pa silno. Na nogah ne morejo stati, se manj pa hoditi. Zarivajo se v steljo in pokašljejejo. Pogostokrat se tresejo po vsem životu, koža je včasih vroča, včasih mrzla, za ušesi, na rilu, po vratu in po trebuhu postane rudečkasta ali pa višnjava. Iz očij jim teče neka smolnata tekočina. Bolezen traja več dnij ali pa celo več tednov. Pomočka proti tej bolezni ne poznajo. Meso tacih prešičev je škodljivo. Bolezen je močno nalezljiva. Prenaša se po deklah, ki strežejo prašičem, ali pa tudi po gnoju, ki se izmeče iz okuženih hlevov. Kdor bi opazil v svojem hlevu tako bolezen, jo mora takoj županstvu naznaniti. Sicer je pa vlada prepovedala, da se iz Ogerskega in Hrvaškega ne bodo smeli prešiči ne goniti ne voziti, da se kuga ne zanese.

Prihodnja številka „Primorskega Lista“ izide dne 22. avgusta.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča po pošti

Ubalda pl. Trnkóczy,

lekar zraven rotovža v Ljubljani, priporoča: ZA ŽELODEC: Marijacele kopljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 ducent. 4 gld. 80 kr.

Odvojalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skazenem želodec. — Škatulja 21 kr., jedca zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

Za prsa:

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odrasčene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld 50 kr.

Za trganje:

Protinski cvet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta našeta in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v lekarni

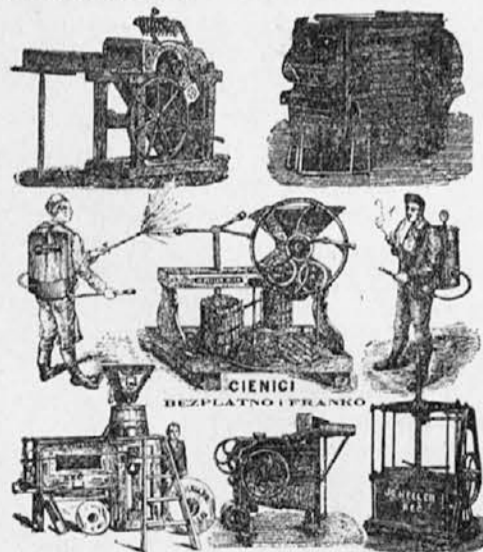
Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. 18—14

Anton Kuštrin,

v Gosposki ulici v hiši g. dr. Lisjaka št. 23. prodaja različno blago n. pr. sladkor, kavo, moko vsake vrste, kis, milo (žajfo) itd., posebno dobro oljino olje za večno luč v cerkvi itd. 36—20

SVE-STROJEVE ZA GOSPODARSTVO

IG. HELLER, BEG
II. PRATERSTRASSE BR. 49.

Podpisani priporoča velečastiti duhovščini in cerkvi, oskrbništvom ter slavnemu občinstvu

pristine garantovane čebelno-voščene

sveče

voščene zvitke, sveče nižjih vrst za stransko razsvetljavo crkvá in pogrebe. Kadilo lagrima, stenje in stekla za večno luč.

Za pristnost sveč, katere nosijo protokol, tvorniško znamko, jamčim z „100 gl. ali 200 kr.“

Nadejaje se obilnih naročil zagotavljam točno postrežbo po mogoče nizki ceni.

Z odličnim spoštovanjem

18—15 I. Kopač, svečar

Ivan Reja

gostilničar 10—9 „ALLA COLOMBA“

ob velikej vojašnici, na desnem voglu v ulico Morelli, toči domača vina ter postreže tudi z raznimi prav okusnimi jedili.

Ant. Koren,

trgovec v Gosposki ulici, prodaja razno lončarsko, porcelanasto in stekleno blago, reže in vklada šipe v okna, reže in napravlja okvirje za zrcala in podobe. 36—18

19—8 Prva žrebljarska zadruga v Kropi na Gorenjskem

ponuja vsem velesp. trgovcem, podjetnikom, obrtnikom in sl. občinstvu iz najboljše kovine solidno izdelano

ŽELEZNINO

kakor

žreblje, verige, posebno za stavbe potrebno blago

po najnižji ceni, zagotavljajoč točno postrežbo. Ceniki na zahtevo poštine

prosto in zastoj.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar v Semenški ulici ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krčmi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne. 30—16

„JANUS“

Vzajemna zavarovalnica življenja na Dunaju.

Ta zavarovalnica vstanovljena vže l. 1840 je osnovana na vzajemnosti, vsled česar deli svoj čisti dobiček (obresti) zavarovancem.

Do zdaj se je vže zavarovalo

92.500 osov 25-12

z glavnico 115.912.500 gld.

Zavarovanim se je izplačalo glavnice in dobička (obresti):

17.150.000 gld.

Reservni zalog znaša 11.779.966 gld.

Pojasnila, prospekte, pravila in načrtovanja na zahtevo zastoj

Podružnica „JANUS“ v Trstu, Via Cologna 7., v Gorici, Via S. Chiara 10.

Novič Franc,

krojač v ulici sv. Klare št. 6, izvršuje razna naročena dela in prodaja narejeno obleko po jako zmernih cenah. 30—19

Laneno oljnati

Firnež

najboljše vrste prodaja

Adolf Hauptmann

tovarna firneža v Ljubljani.

Razpošilja na zahtevanje, brezplačno in franko svoj ilustrirani cenilnik oljnatih barv, firnižev, lakov, suhih, kemičnih, prstenih in mineralnih barv, düsseldorfskih oljnatih in akvarelnih barv za umetnike, barv za fotografe, emalj-majolika in lazurnih barv, potrebnih za oljnato in akvarelno slikanje, čopičev, tint, kakor tudi še mnogo drugih predmetov za obrtnijo, šole in domačo rabo. 29—17

C.kr.

priv.

VIRIBUS UNITIS

Martin Poweraj

v Gorici TRAVNIK v Gorici

Edina največja slovenska zaloga blaga za obleke ter izgotovljenih oblek, v kateri se dobi novo blago za vsak stan, posebno za čast. duhovščino! Prodajam blago tudi na drobno in tako po nizki ceni, da smem vsakega vabiti v svojo prodajalnico. Ukupi se od 80 kr. do 9 gld. m. Platneno blago od 62 kr. do 1 gld. 20 kr. m.

Dobi se sicer v tej zalogi vsake baže obleko po sledečem ceniku,

gotovi talarji za čast. duhovščino	od 12.— gl. naprej
letne povrhne suknje „Površniki“	12.— ” ”
Hlače	4.— ” ”
Prsniki	2.— ” ”
Ovratniki	—36 ” ”
Salonska obleka	24.— ” ”
Žako, obleka za gospode	18.— ” ”
Navadna obleka za gospode	7.— ” ”
Hlače	1.80 ” ”
Obleke za birmance	4.— ” ”
Za dečke	1.60 ” ”

Kar dajem s tem na znanje, da ko bi se včasih obleka ne dobila izgotovljena, izgotovi se nemudoma, ter opozarjam gg. odjemnike, da na zahtevo pošljem vzorce za vsaki stan, poštine prosto na dom!!!